

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی، مریرایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلانی
(۱۳۰) غروشدر .

نسخه سی ۵ غروش ،
سنه لکی ۵۲ نسخه در

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه
اخطارات

آبونه بدلی بشیندر

سلسله موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدله یین
یازیلر اعاده اولونماز

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

محمد عاکف

اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در
صاحب و مدیر مسئول

اخطارات

ادرس تبدیلیلنده آیریجه بش
غروش کوندربلییدر

مکتوببارک امضالری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه صره
نومروسی محتوی بولنسی
لازمدر

ممالک اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لری نیک فرانسز جه ده یازلسی
رجا اولنور

بارد کوندربلیکی زمان نهیه دائر
اولدینی واضحاً بیلدیرلسی
رجا اولنور

تشکیل ایتمز۔ بالعکس ہو کیلری نعم سبحانیہ سنی ادراک ایدرلر دیہ امہال ایدر۔

جناب حق آیات امتانی ذکر ایتدکن صکرہ آیات زجری ایراد ایدرک هرکسک کندینہ کورہ تہذیب نفس ایتسفی ارادہ بیورمش و بناء علیہ بوآیت کریمہ بی بوندن صکرہ کلن آیتلرہ شرح ایتشددر۔

عبدالعزیز ماربسہ

حدیث شریف

«الایمان بضع وسبعون شعبۃ افضلها لاله الا الله وادناها اماطة الاذی عن الطريق والحیاء شعبۃ من الایمان»۔

ماک شریفی

ایمان یتش بو قدر شعبہ در۔ بو شعبہ لک ال یوکسک درجہ سی «لا اله الا الله» در؛ الاشافی مرتبہ سی ده کذرکاه ناسدن اذا ویرم جک شیلری قالدیرم قدر۔ حیادہ ایماندن بر شعبہ در۔

— ۱ —

بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، ابوعوانہ (رحمہم اللہ تعالیٰ) حضراتی طرفدن صحاح و سنندہ تخریج اولونان بو حدیث شریف ابو هریرہ رضی اللہ عنہ حضرتلرندن مرویدر۔

دین اسلامده وظائف اخلاقیہ ایله فرائض دینیہ - اهمیتده عینی موقعی حائر اولدینی کی، اساس دیندن بولونان ایمان ایله وظائف انسانیہ و حقوق اخلاقیہ ممتازدر۔ بونلری بری بوندن آری طوموق ممکن دکلددر۔ بو حدیث شریفده بونی واضح اوله رق کوسترمکده در۔

حدیث شریفده ایمانک یتش بو قدر شعبہ سی واردر، بیورلمسی ایمانک شعبہ لرینی تحدید دکل، بلکه عدد تقریبی بیاندر۔ یاخود ایمان شعبہ لرندن اولان خصائص بمدوحه نك چوقاغندن کنایه در۔

مسلم شریف روایتده: ایمانک شعبہ لر آلتش طقوزہ قریبدر، روایت ایدلمشدر۔ ایکی روایت آره سنندہ کی فرق راوینک شککندن عبارتدر۔

ایمانک شعبہ لر، جناب حق و رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اقدمزک یاب طاعت و انقیاددن عد بیوردقلری قلب، لسان و بالجله جوارحه متعلق احوال بمدوحه دن عبارت هر بری بر امر عملیدر، برز واجب دینیدر۔ بونلرک افضل، اعلاسی، اک یوکسک درجہ سی بالجله موجوداته وجود ویرن و بوتون کائناتک اخالق و ناظمین اولان برواجب الوجود بیلیمک و او واجب الوجودک صفات کمالیه ایله متصف و نقصان صفتلرندن منزہ اولدیغنه اعتقاد ایتمکدر۔

آنحوق احکامنه اتباع، اونلرک تلقین ایتدیکی آداب و مکارم اخلاق ایله تربیتله قائمدر۔ اساساً بو کتب مقدسه بی وحی ایتمکدن مقصد بودر۔ فقط بو کتابلرک ایکی قابی آره سنندہ کی نقوش و خطوطک عاصیلری عذاب الہیدن قورتارہ جننه، یاخود غافلرہ خیر و برکت احضار ایدمککنه اعتقاد ایتک طوغرو دکلددر۔ (وان فی ذلک لذکرى لمن کان له قلب او ألقى السمع وهو شهید)

ترمذینک جبر بن نصیردن، اوده ابی درداادن روایت ایتدیکی حدیث شریف بو مآله در:

«اولیه بر زمانده یزکه ناسدن قدرت عمل سابع اولنه جقدده هیچ برشی ایمایه جقلر۔ بونک اوزرینه لید الانصاری «قرآنی او قودقدن صکره فصل اریله اولور؟ بز اونی واللہ او قویه جغز و قادیلرمنه، جو جقلرمنه او بوتدیرہ جغز» دیدی۔ بونک اوزرینه رسول اللہ افندمن: «سن مدینه فتهاسندن دها عادلک۔ ایشته خریستیانلرله یهودیلر الذمہ تورات ایله انجیل واردی، نه یه یارادی؟» دیه بیورددی۔

رسول اللہ افندمن بونکله یزہ اوکره تیورلرک کتب مقدسه نك آیاتی دوشونولمکجه، احکام و حدودی اجرا ایدلمکجه، هتوی اولدوغی مکارم اخلاق ایله ترین اولمکجه هیچ برشیته یاراماز۔ بناء علیہ بو خصوصلره اعتنا ایدیلز؛ آنحوق اونلری صاقلامقدن، مذهب نسخه لرینی تدارک ایتمکدن بشقه برشیته رغبت ایدیلزسه هیچ بر فاندیه دسترس اولق قابل دکلددر۔

مسلمان اولدقلرینی ادعا ایدرک آلتونلی کوشلی مصحفلری ایدیمککله عذابدن قورتوله جقلرینی، یاخود اولرنده بخاری طوردقجه یانغین کی آفاندن مصسون قاله جقلرینی ظن ایدنلر بونی دوشونسونلر، امین اولسونلرک اللہک رحمت و مغفرتی صباح آقشام قرآن او قومق ایچون بر طاقم حافظلر استیجار ایتمکله قازانیلماز۔ نته کیم بتولہ عمرینی حرام ییمکده کچیرہ رک آراتق قاریلری طویونجه واجللری تقرب ایدینجه ضعفادن، فقرادن غصب ایتدکلری ماللرک بر قسمی تکیه لره، یاخود قبری اوزرنده قرآن او قونسون دیه وقف ایدرک بونکله یابدقلری سیئاتک زائل اوله جغنی، هیچ اولمازسه عذابلرینک خفیفله جکینی ظن ایدنلر قرآنک بو اوامری دقتله تأمل ایتسینلر۔ بر پارچه حق قرآن کریمی او قوسونلرده «من یعمل سوء یحزیه»، «من یعمل مثقال ذره خیراً یره و من یعمل مثقال ذره شرّاً یره» آیات کریمه سی کورسونلر۔

شریعت محمدیه بی تأمل ایدنلر بیلیرلرک انسانلرک حقوقی کندیلرینه ویرلمکجه، یاخود او حقوقک صاحبلی اوندن واز کچمدکجه حقوقک کفارتی یاییلمش اولماز۔

جناب حق نبی اسرائیلہ لطفلرینی تعجیل ایتدیکی کی عذابی ده تعجیل بیورمش اولسه یدی؛ بونلر دنیوی، آخروی خسارنه دوچار اولورلردی۔ فقط جناب حقہ قارشى کفران نعمتده بولونمق، اوامر الہیه سی ترک ایتک کی بر طاقم عداوتلرده بولنلری اللہ تعالیٰ هان

حیاده ایمانك شعبه لرندن برشعبه در. زیرا حیاء ایمانی ، خوف الهی نتایجندن اولدیغندن ، کالات انسانیك اس الاساسی برخصلت جلیله در. انسان ، دائماً ، حرکات وسکنتانك موافق دین و تربیه اولوب اولدیغنی پیش ملاحظه الیله المازسه هر نوع فنانی پایه بیلیر . انسانی اعمال خیریه موفقی وسینانندن تبعید ایدن خوف الهی در . فقط جمعیاتك رابطہ سی اولان روحانك برواهمه اولدیغنه ذاهب اولنلرک ، فکر آخرت ومخافه اللهی رفعه چالیشانلرک خوف الهی مقامنه بالمجبوریه اقامه ایتمکده بولنقلری وقانون اخلاقینك مؤیده لری اولق اوزره ایلری سورمک ایسته دکاری وجدان ، تاریخ قورقورسی ، طبیعت ، افکار عمومی ، جمعیت کی شیلرک هیچ بریسی دینك یرینه قائم اولاییله جک اساسی وحقیقی مؤیده اوله ماز .

واقعا فطری اوله رق هر انسانده موجود بولنان وخیر وشری فرق وتمیز ملکه سندن عبارت بولنان ومهرانه ک خدمت مضاعفدر . یعنی هم قانونی ادراک ایدر ، هم ده تطبیق ایلر . وجدانك قانونی ادراک خصوصنده قبول اولنورسده ، تطبیق خصوصنده خطایه معروض قالدیغنده شبه یوقدر . بوالحال هر کون هر شخصده کورولمکده در . جهالت ، محیط ، تمایلات شخصییه ، حسیات کی بر طاقم اسباب دولاییسیله عقل ووجدان صافیتی محافظه ایدمه یه رک حکمنده خطا ایدر ، تعییننده آلدانیر . احتراض ومنفعت فکرینی القا ایدن هر سفسطه وجدانك خدمت تطبیقیه سی اشکال ایتمکده واکمل مخلوق اولان بشری غریزات سوقیله الک وحشی جنوار درجه سینه ایندیرمکده در .

تاریخ قورقورسی : ماده ایله روحانک ، روحانیت ایله جسمانیتک آیری آیری بر وجود اولدقلرینه قائل اولانلرک قبول ایتدکلری حشر روحانیدن بشقه بر شی دکل کیدر . بوتون جهانده یک اعلا کورولیورکه بوکون تاریخ قورقورسی طاشیان انسانلر منافع عامه ، حب وطن ، حس ملیته چالیشه میورلرسه هب منفعت شخصییه کوره توفیق حرکت ایدیورلر .

طبیعت قورقورسی : طبیعت ، قوانینه قارشی کلن هر متجاوزی جزاسز بر اقیور ، شدتله اخذنار ایدیورسده قانون اخلاقی نی هتک واخلال ایدنلر قارشی لاقید قالیور .

افکار عمومی : بو ، بوستون چور وکدر . چونکه افکار عمومی هتک ماهر وفنان انسانلر طرفدن هر کون تغلیط اوله بیلدیکنی کوروب طورورکن بویله بر ادعایه هیچ بر صورتله قیمت ویریه مز .

بوندن بشقه کیزی فضیلتلره افکار عمومی هتک بر حکم ویره بیلمه سی ممکن دکدر . حالبوکه فضیلتك اک صاف ویوکسکی ، مخفی اولنلریدر . نته کم علی الاکثر اک بیوک رفیلتلر کیزی بر صورتده پاییلیر . طبیعی ، افکار عمومی ده بونلردن خبردار اوله ماز . اساساً بر جلای ظرافته بورونمش بر چوق رذائلک افکار عمومی ده اکثریا شایان تقدیر کورولدکلری هر وقت وهر یرده مشاهده اولنمکده در . افکار عمومی

بو خصوصده هم ضال ، هم مضلدر . بناء علیه اخلاق ایچون بر قوه مؤیده اولمسی ممکن دکدر .

جمعیت : هر هانکی بر جمعیتده قوانین اخلاقییه رعایتکار اولانلر جمعیتك مکافات ، اونلری هتک ایدنلر مجازاتنه معروض قایلر . بناء علیه هر فرد ، اخلاق قانوننه رعایته مجبور اولور . دینلورسده ، بو ادعاده طوضری دکدر . چونکه جمعیتلر تدقیق ایدلکی زمان کوریلورکه ؛ هیچ بر جمعیت بو خصوصده نه مکافات ، نه مجازات ویریور . بلکه کندینی مدافعه ایله اکتفا ایدیور . قوانین جمعیت ، آتحق حقوق اولان خصوصاتی نظر اعتباره آلمکده در . حالبوکه بو خصوصده قوانین جمعیت مادتا بر آغ کیدر ، ماهر اولانلر قولایچه بوآغدن قورئیه بیلیمکده در .

قوانین اخلاقیه ک الک قوی مؤیداتی دیندر . وصایای اخلاقیه ک الک بیوک حارسی ، حامیسی بر قادر مطلقک یوم قیامتده عبادتی تنعیم ویا تعذیب ایدمکی حقنده ایمان قویدر . بناء علیه اخلاقک استناد ایدمکی مبدأ یکانه اتحق دین اوله بیلیمکی شبه سزدر .

تاریخ نوع بشرک هر صحیفه سی یزه کوستریورکه ، خواص وعوامی حیران ایدن فضیلتلرک ، عقللره حیرت ویرن اعمال خیریه ک ادوار انکشافی دائماً عقیده وایمانك راسخ اولدیغنی زمانلره تصادف ایتمش وعقائدك انفساخ دورنده ایسه دائماً رذائل وقبايح جمعیه حکموزان اولمشدر .

بوکون هیچ بر دینه مربوط اولدقلرینی ادعا ایتدکلری حالده فضائل اخلاقییه رعایتکار اولدقلری ، کوریلن بعض ملحدلرک بولمسی بو ادعای چوروتنه مز . چونکه علم اجتماعک اثبات ایتدیکی اوزره هر فرد ، ایچنده بولدیغنی جمعیتك تربیه سی تحتنده یتشدیکی ایچون خبری اولمق سزین اوجمیتك قناعت ووظیفه لرنده مشترک اولور . اخلاقی کورینن دینسزلر عصرلردنبری تربیه دینه ایچنده یشامش ، تربیه دینه عنعنات وتأثیراتیلر پرورشیاپ اولمش جمعیتلر آراستنده بویومش ، اونلرک تربیه لرینی آلمش ، اتی وفنا حقنده کی پره نسیدیلرینی غیر شمعوری بر مسورتده قبول ایلش اولدقلری ایچوندکه کندیلرند بیک تجلیات اخلاقیه کورولمکده در . بوآدملر عصرلردنبری دینسز بر جماعت ایچنده یتیشمش اولسه لردی ، کندیلرند فضائل اخلاقیه نامنه هیچ بر تجلی کوریلیمیه جکی شبه سزدی . یام یاملر بونک غیر قابل انکار بر نمونه سی دکیدر ؟

آخرت ومخافه الله فکری دوچار خلل اولان کیمسه لرده منفعت واغراض شخصییه برستش اعتباریله عالمده الک مضر بر عنصر اوله جقلری شبه سزدر . اوکی کیمسه لر نظرند حب نوع ، حب وطن ، منفعت عامه ، تاریخ قورقورسی ، جمعیت ، وجدان دینیلن کولنج شیلردر . فضیلت ومزیت ، انسان آلداتمه دن ، سفاهته طالمه دن ، عبارتدر . دوچار اولدیغمز احوال بوخصوصی اثبات یولنده جانلی برشاهددر .

بناء علیه فکر معاددن بشقه کوستریله جک مؤیدات هر انسان

طویلانی، پیغمبر لرہ محبت ایتہی امر ایدن دین، شقاق و مضرت وقوعہ سبب اولمقدہ بولندیغدن دینک صلاح عمومی بکافل اولدینی دعواسیلہ تولید ایتدیکی نتایج و آثار نصل تالیف اولنہ بیلیر؟ بولندہ بر سوال ایرادی حالندہ جواباً دینیرکہ:

بوسرد اولسان شیلرک هبسی وارد وواقع ایسہدہ آنجق انیانک مدت حیاتلرندن وعہد سعادتلرینک انقضاسندن صکرہ دینک زمامی اولی حقیلہ اکلامایانلرک، یاخود اکلاقلری حالہ حرکتلرندہ غلو کوسترلرک، یاخود غلو ایتسوب فقط قلبی دین محبتلہ امتزاج ایتہنلرک، یاخود قلبی حب دینلہ امتزاج ایتدیکی حالہ انیانک وبوتلرہ تابع اولان اخیارک باطل شیلردن تصحیح فکر ایلہ طریق مستقیمہ کیرلسی بولندہ واقع اولان تصرف والتزاملرینہ توافق ایدہجک بر مسلک اتخاذاینہ سمع عقللری مساعد اولمایانلرک اللرینہ دوشمش اولسندن وقوعہ کلشدر. یوقسہ بعث اولدینی امته خیر کثیر وعمومہ شامل بر فیض ایلہ کلہمش وتأسيس ایتدیکی دین، اوامتک کرک افرادینہ، کرک ہیئت مجموعہ سہنہ متعلق احتیاجاتی تأمینہ کفایت ایدہمامش بر پیغمبر کوسترلہ بیلیرمی؟ البتہ قابل انکار دکلدیرکہ ناسک - بر قسم قلبی مستثنی - قسم اعظمی افلاطونک فلسفہ سنی آکلاہ مازلر. رأی وفکرلریخہ ارسطونک قواعد وبراہین منطقہ سیلہ تطبیق ومقایسہ ایدہ مزلر. حتی اولنلرک عقللرینہ معقولاتک الیقین برشی بک آجیق برعبارہ ایلہ انیان اولنسہ وبونلری کندیلرینہ تعیر ایدہجک واسطہ ممکنہ بولنسہ فہم استعدادینی کوسترلرلی مأمول اولیوب خاطرلرندہ قالہ بیلہجک شی، وجوددہ واصلاح عملدہ بر تاثیر دائمی براقہ میان خیال نوعندن اولور.

ملاعب نفسانیہدن آیریلہ میان شوطبقہ ناسک حالہ باقہرق حیاتی کشمکشہ سوق ایدن بلالرک تخفیفنہ یاردیم ایدہجک عبرتلرلہ اتعاط ایتہک نصب نفس ایلہ شہوات مستولیہ مہاجہ وغلبہ ایدہجک واو تمایلاتی دائرہ اعتدالہ ارجاع ایلہجک یوللرک ہانکیسی دہا کسیرمہ ایدوکنی تقدیر والتزامہ عزم وجہد ایدلک لازمدر.

بدییدرکہ اسراف وسفاقتہ میلک مضرتی، مقصد اقصا اولان مسلک مرغوبک فوائدینی وعقول عالیہ اربابنک دوشمدکلری حاللری بیلدیرن یوللرک الیقین اولانی ادراک ایتک آنجق درین وپاک بر برنظرلہ قابل اولور.

بونککہ برابر حقیقتدن مطمئن قیلان اکصا غلام یول، ہر جہتدن محیط قہرینک اسراری وجدان ساحسہ نافذ، احوال بشرک ہر ذرہ سہنہ غالب، ازمہ مقاصدینی پدرحمانسندہ طوتوب نتیجہ ہر ایردیرچی مسلک لہ سائق اولان قدرت الہیہی یادوتخطر ایتک، آندن صوکرہ دیندہ وارد اولوب اعتقادی لازم کلن عبرت آمیز وعظملرلہ امر دیندہ کی سلوک واجتہادلری اقتدایہ لایق بر اثر براقش اولان سلف صالحینک سیر شریفہ لرندن حسہ آلہرق تہذیب نفس ایدلک، حیات ایشلرندہ دوعریق التزام اولنورسہ رضای باری بہ سبب اولہجفی دوشونہرک

ایچون مطلق اولہرق مؤید اخلاق اولق باہیتی حائر دکلدیر (رأس الحکمة مخافة الله) [۱] حدیث شریفی موجبہ خوف الہی اساسدر. زیرا خلقہ کندیسہ قارشی انسان یابدینی بر قتالی بروجہ حقہ مبتنی کوسترہ بیلیر ودرلو درلو تاویلاتہ قالقیشیر. فقط حضرت حقہ قارشو هیچ بر تاویلک فائدہ ویرمہجکندن ہر حالہ خوف الہی منع سیئات وتقلیل خطیاتہ برنجی دوا در. نتہ کیم حضرت شیخ سعدی (قیمت خود بنمای و ملاہی مشکن. کرت ایمان درستست بروز موعود) بیورمشدرکہ (قیمت وقدر انسانہ کی منہیات ولعیات ایلہ کسر ایلمہ. اگر سنک روز جزایہ حقیقی ایمانک واریسہ) دیمکدر.

انسانک، حضرت حق طرفندن یابیلہجق جزادن قورقمی سایہسندہ عدل وحقانیت، مناہی ومعاصیدن مجانبت کبی نظام وانتظام عالمہ مدار اولہجق اعمال صالحہ ایلہ متصف اولہجفی ارادہ ایدر.

احمد نظامی

رسل کرامک وظیفہ لری

اعتراض مشہور

— مادامکہ بعثت رسل، افراد بشرک حاجات مہمہسندن بریدر، نظام اجتماعیلرینک کالہ، سعادت دنیویہ واخرویہ لرینہ دلیل وصولدر؟ اولعمت جلیلہدن صکرہ ناسدن سعادتہ بدل شقاوت سلککندن آیرلیانلرک اکسیک اولمامسی؛ طریق مشروعہدہ بربرینہ قارشی مخالفستلہ اتفاقہ یناشامق، مقالہ ایتک، یکدیگریہ یاردیم ایتامک، حقوق غیری غصب ایتک، حق مساواتہ رعایت کوسترلمامک کبی حاللرک صدورندن خالی قاننامسی؛ کندی عالملرندہ غیر مقید قالہرق باطلہ منافعت کندی نفسلرینہ حصہرینی ایستہملری، غیری اضرار ایتک فرصتی کوزتملری، قلبلرینی طمع ایلہ طولدیرملری وہر دین اربابنک منسوب بولندقلری دینہ مخالف دیندہ بولانلرہ - مصالح و منافع دنیویہ لرینک موجب اولدینی اختلافک فوقندہ - برحمت نزاع، دوام عداوت ایچون برسبب جدید اتخاذایتملری اسبابی نہور؟ ناسک وحدت دینہ حالندہ بولنسی لزومہ مقابل اختیار افتراق ایلہ مذاہبک فہمندہ تخالف ایتلری، اعتقاداندہ عقللرینک متفرق اولسی، بیتلرندہ غبار شرک صاچلمسی، ہواۓ نفسانیلرینک فتنہ ایقاعنہ انہماکی، قان دوکمک، ماوالرینی تخریب ایتک کبی حاللرک رواجباب اولسی، قویلرک ضعیفلری تغلب آلتندہ بولندیرمسی نہدن ایلری کلشدر؟ کورلدیکنہ نظر آ ہیئت اجتماعیہدہ قوت، حقہ غلبہ ایتکدہ وکلہ واحدہ آلتندہ

[۱] معنای شریفی: کافہ حکمتلرک باشی، ہر فعل وحالندہ انسانک اللہدن قورقسیدر؟ اللہدن قورقان آدمک شرندن قورقولماز، او ہرکسندن، ہر کس آندہ امیندر. الحاصل مخافة الله برابر اولدینی حالہ تجارت، زراعت، فن وصنعت، یاخود ہدلیہ، ملکیہ، عسکریہ، یاخود بشقہ بر امر تولیت ووصایتدہ بولان آدمک یاوری، توفیق باری در. آرتق اولہجک بردانک کیسہدن وہمی قالماز. ہر قول وفعلی عین حکمت اولور.